

Konzervatív feminizmus, illiberális gender. Tessék?

Hogyan szabaduljunk meg a szélsőséges genderideológiától

A XXI. századi keresztény-nemzeti kultúra meg/újrafogalmazása időről időre felmerül a hazai közbeszédben. Konferenciákon, újságok, folyóiratok hasábjain, tévéműsorokban, kocsma- és ebédlőasztaloknál évődnek művészek és ítések, milyen legyen az új kánon, kik és mik szerepeljenek benne, s mely szellemiséget közvetítsék a közönségnek. Ezen írás azonban nem az általános irány diakroniáját kívánja bemutatni, hanem azt szorgalmazza, hogy a kialakításban a társadalom nagyjából felét kitevő nők és történetük megismerése, valamint érdekeik értéken kezelése a nemzeti kultúra részévé válják.

De mindjárt az elején felmerül néhány etimológiai kérdés. Elsőként az, hogy miképpen kellene nevezni azt a csoportot, amely szót emel a női képviselőért, de elutasítja a feminista mozgalom útkeresésének túlkapásait? Első sorban azon nőket kellene megnevezni, akik békés szorgalommal élik életüket, és többes szerepkört vállalva küzdenek önmaguk, illetve családjuk boldogulásáért. Mindazonáltal életüket férfitárral képzelik el, akivel azonos szinten kívánják magukat reprezentálni a köz- és a magánéletben, miközben eszükbe sem jut, hogy a szélsőséges genderisták által terjesztett identitásideológia problematikáját magukra vegyék.

Feministának semmiképpen sem célszerű nevezni őket, mert a mozgalom egyes kortárs képviselői, mintha éppen a női nem érdekei ellen dolgoznának. Az elnevezések és a narratívák éppen úgy keverednek, mint az elméletek – ahogyan a politikai korrektség elintézte a cigány, a meleg, a civil, a kisebbség, és lassan az Európa kifejezést is. Nevezzük hát másképpen őket? A cigányt romának, a homoszexuálist melegnek, mindezeket pedig többségnek, Európát Óperenciának; a feminizmust pedig azonosítsuk egy politikailag korrekt elnevezéssel, a genderrel?

Új kifejezések bevezetése minden időben nehézkes, és ez esetben is univerzális feladat. A társadalomtudományok küzdenek a mindenkori korszakváltá-

sok idején – ahogyan jelenleg is –, amikor a posztdemokrácia időszakának definiálásával és elnevezésével próbálkoznak. A zavart ezúttal a szélsőliberális genderideológia okozta, amelynek terjesztése kikezdte a társadalom-, köztük a női szempontú tudományokat is. Elérkezett hát az ideje a tisztázásnak és a továbblépésnek, hogy szóba kerüljön a konzervatív feminizmus, ritka ínyenceknek pedig az illiberális gender fogalma.

A klasszikus feminizmus

A XXI. század elején, a női érdekképviselőt többé-kevésbé az egyenlőség originális részének mondható, s ahhoz kapcsolódva vizsgálendő a nők történetének örökzöld eposza, a feminizmus. A feminizmus mint mozgalom, majd tudományág alig több mint kétszáz éves. Kétségtelen, hogy a szokatlan elképzelések és azok néhány hangos képviselője sokat tett azért, hogy a fogalom napjainkra szitokszóvá váljék, amelyet ha valaki kiejt, az szinte megelőlegezi magának a 'genderista femináci' jelzöt.

Holott a feministák eredetileg a ma már természetesnek tartott funkcionális nemi egyenlőségért küzdöttek, s a nők tanulását, munka-, szavazati és – főképpen – papíralapú, a férfiakéval azonos jogai kivívását képviselték. Úttörők: a XVIII. század végén nyaktiló által kivégzett Olympe de Gouges (eredeti név: Marie Gouze),¹ és az alapvetést kimunkáló Mary Wollstonecraft.² A XIX. század közepére női szervezetek alakultak, majd a mozgalmak egyesültek, és a nők a politikai emancipációért harcoltak, amely az 1918/19. sz. törvénycikkben megjelent.³

A feminizmus megerősödése az ezerkilencszázhatvanas évekre, a társadalomtudományok fellendülésének időszakára tevődik. Kezdetben a nőtörténeti leírásokat preferálták, amelyekből kiemelkedett a politikai fókusz (témák: női munka, választási jogok, nevelés, nemi szerepek stb.). Később megjelentek a női nézőpontú tanulmányok (történelem, szociológia, nevelés, önképzés), és a *women studies* keretében világszerte a nőkérdésről tartottak konferenciákat (nyugati irányzat), s a nők történetének vizsgálata önálló szakterületté nőtte ki magát. A tematikus társadalomtudományi kutatások nagy része valamely szektorális kategóriában mozgott, amelyben a nő mindenkori helyét, gondolkodását és viselkedését próbálták rekonstruálni, és kimondani, hogy: „A nők múltjából azokat a dolgokat ismerjük, amelyeket a férfiak – egy őket, magukat középpontba állító értékrend alapján szemlélve és értelmezve – elég fontosnak tartottak

1 Olivier Blanc: *Marie-Olympe de Gouges*. Paris, 2003, René Viénet.

2 *A Vindication of the Rights of Man* (1790); *A Vindication of the Rights of Woman* (1792).

3 Pl. Lucy Stone vezetésével az *American Woman Suffrage Association* és a Susan B. Anthony irányításával a *National Woman Suffrage Association*.

ahhoz, hogy emlékezzenek rájuk.”⁴ Később többféle irányzat formálódott, amely a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségeket tárta fel.⁵

A klasszikus feminizmus főbb ágazatai a nemek harcára épített, amelyből a hatalom meg-, illetve visszaszerzésének technikája kerekedett ki. Holott a gazdasági-politikai-kulturális egyenlőség elérése nem végcél, sokkal inkább eszköz ahhoz, hogy a nők szellemileg is kibontakozhassanak, illetve döntéshelyzetbe kerüljenek, és elismert tagjai lehessenek a társadalomnak. A mozgalom kísérőjelenségei, ha úgy tetszik: a fogadtatás nem aratott egyértelmű sikert. Férfiak és nők egyaránt, főképpen a feminizmus hatalomra irányuló narratíváit emelték ki, és társadalomtörténeti ismeretek nélkül kritizálták azt. Így kialakult a *feministázás, epuncipációzás* (sic!), vagyis az, hogy a saját nemének érdekei mellett kiálló nőt sok esetben anarchista, férfigyűlölő, leszbikus felforgatónak kiáltották ki. A feminizmus valódi értékei ilyenformán háttérben maradtak vagy elfelejtődtek, és a kategóriától az érintett nők nagy része is igyekezett elhatárolódni.

A liberális feminizmus

Az ezerkilencszázhetvenes-nyolcvanas években a feminizmus radikális irányzatai (posztfeminista korszak) arra inspirálták a nőket, hogy az egyenlőség és az érvényesülés érdekében (pl. közélet, szakmai területek) lemásolják és átvegyék a férfiak viselkedését. Ma már látszik, hogy a törekvés nem vált be, mivel akadályozza a specifikusan női nézőpont és tulajdonságrendszer kibontakozását. Íme néhány hiba, amelyet a liberalizált elképzelés oktrojált a nőkre:

A magánéleti- és a közéleti feladatok könnyedén teljesíthetők.

A liberális feminizmus kinyilvánította a nőkkel, az anyákkal, hogy a gyermekvállalás nem gyakorol hatást a főállású tevékenységre. Ezzel szemben, a különféle területeken megfelelés a feladatok változtatását követeli, amely plusz terheléssel jár (többes szerepkörök: dolgozó, társ, anya, háziasszony). A gondozási és a házimunkára fordított idő, valamint az érzelmi érintettség – pl. gyermek, szülő betegsége – valójában jelentős fizikai és lelki igénybevételt jelent.

Az érvényesülés érdekében a férfias viselkedésmód átvétele szükséges.

Masszív sztereotípiá, hogy a siker elérése férfiasan agresszív módon vagy mások fizikai, verbális vagy egyéb offenzív legyőzésével lehetséges (amely elvárás sok esetben a férfiak számára is terhes). A hagyományosan elvárt feminin

4 Gerda Lerner: *The Majority Finds Its Past: Placing Women in History*. Chapel Hill, 2005, University of North Carolina Press.

5 Egyik irányzat: az amerikai, törvénytisztelő, reformista (a Woman's Rights Movement követője Betty Friedmann vezetésével – *National Organization of Women* – NOW); másik irányzat: a forradalmi, radikális csoport (*Women's Liberation Movement/Woman's Lib*). L.d. Denoel-Gonthier Ballorain: *Le Nouveau Féminisme Américain. Essai. Etude Historique et Sociologique du Women's Liberation Movement*, 1972.

tulajdonságjegyek mindezekkel szemben állnak. A nőies nő mérsékelt aktivitású és kezdeményezőkétségű (konstruktivitás, szelídség, altruizmus), de amennyiben boldogulása érdekében az oikoszból a közéletbe kíván lépni, kénytelen változtatni mentalitásán, és maskulin tulajdonságokat felvenni.⁶

A modern nőknek, anyáknak választaniuk kell a család vagy a munkahely között.

A modern feminizmus a szülés-szoftatás időszakát a karrier kényszerű, nem pedig természetes megszakításának tartotta, s elterjesztette, hogy az anyaság, és a család nem magas rendű intézmény, hanem a fajfenntartás érdekében alkalmazott szükséges rossz. Azzal párhuzamosan a férfiak sztereotip feladatai csökkentek (pl. fizikai munka, védelem, család eltartása stb.), de a női feladatokból nem vettek át annyit, amellyel egyensúly keletkezhetett volna a munkamegosztásban.

A nemek sztereotip szerepkörei nem egyenlő értékűek.

Az irányadó feministák kiindulópontként kezelték a férfi- és női szerepkörök értékelését. A nőkkel elfogadtatták, hogy az ún. otthon végzett női munka, a gyermeknevelés, értékben és ráfordított időben nem egyenértékű a házon kívüli, fizetett tevékenységekkel, valamint hogy a gondoskodás és a háztartási munka olyan kötelesség, amelynek ha lánytól asszonyig valaki nem az elvárások szerint tesz eleget, akkor nőietlen.

Mindez csupán a fizikai argumentum reprezentálódása. A nők, a sztereotip nemi feladatok mellett a munkahelyi és az önállósodással járó pluszt is teljesítették, de a nemi hierarchia a döntéshelyzetekben megmaradt, ami dominancia- és validitás deficitet jelentett (pl. a hatvanas években a közös háztartásban élő feleség nem igényelhetett telefonvonalat, csak a férj). A szakmai és az érdeképviseletben a nők jóval gyakorlatlanabbak voltak a férfiaknál, miáltal presztízsük alacsonyabb maradt, fejlődésük pedig a lehetőségek ellenére lelassult (ld. nők története).

A társadalmi nemi szerepek és a szélsőséges genderideológia

A radikális feministák megosztó törekvései (pl. férfigyűlölet, egyházellenesség – holott a feminizmus alaptételei önmagában egyiket sem támadják) háttérbe szorították a valós eredményeket, és kétségbe vonták a tudományág kalibrált-ságát. Az elbizonytalanodást fokozta, hogy az ezerkilencszáznyolcvanas-kilencvenes években a feminizmus radikális ága szövetségre lépett az erősen átfogalmazott genderelmélettel. A gender kifejezés a nyugati, liberális kultúrkörben született, és már a kezdetkor zavarokat okozott, mivel az angol sex (neme: férfi vagy nő) kérdéssel keveredett. A gendernek az angolon kívül más nyelvben nincs jelentése. Többek között a magyar is reménytelenül küzdött a fordítással,

6 André Comte-Sponville 1998-ban megjelent etikai könyve még mindig az arisztotelészi nő-képet erőltette. Comte-Sponville: *Kis könyv a nagy érényekről*. Bp., 1998, Osiris.

s annak terméke lett a *társadalmi nemi szerep* szóösszetétel, ami egyértelműen társadalomtudományi és nem biológiai kategóriát jelöl.

A biológiai nem relativizálása vagy tetszőleges megválasztása (és a több tucatnyi nemi identitás létrehozása) a szélsőséges genderideológia sajátja. Az eszmét többek között két, 'nemi irányultságát liberalizáló' társadalomkutató hirdette a legelszántabban; főképpen a saját 'homoerotikus' kisebbsége számára – s tartott követendőnek a többség részére.⁷ A kétezres évekre, a szélsőséges elméletek posztfeminista terjesztésének köszönhetően, a liberalizált gender-elképzelés bevonult a hétköznapi nyelvhasználatba, és a szabadon választható, illetve változatható nemi identitás szinonimájává vált.

Számos, a női tudományokat egyáltalában nem vagy kevéssé ismerő média-szereplő egyszerűen a feminizmussal azonosította az irányzatot, és nem mulasztott el rendszeresen hírt adni az ún. genderista túlkapásokról. (Pl. nemsemleges illemhelyek létrehozása, a várandós asszonyokat ne kismamáknak, hanem várandós embereknek nevezzék; a 9-12 éves gyermekek önállóan határozzanak nemi hovatartozásukról; apa-anya, nő-férfi nemi különbözőségek kerülése a nyelvben; valamint a született nemiség és a fizikai képességek negligálásának csúcsa a NOB 2016-os döntése, amely szerint átoperált férfi sportolók is indulhatnak a női versenyzők között).⁸ A női érdekképviselő és annak eredményei újfent háttérbe szorultak.

A társadalomkutatók elenyésző része és néhány aktivista csoport kivételével a nők és a férfiak legnagyobb része nem hajlandó elfogadni a biológiai nem szabadon választhatósága elméletét. Az ideológiai és nyelvi háború kárvallottjai ezúttal is a nők lettek. A nemi identitás szabados változtatása többnyire férfiak nővé alakításával történik, akik ily módon akarnak bekerülni a nők közé. A nők csoportját tehát transznemű férfiak, identitásukat tetszőlegesen változtató férfiak és nők, valamint olyan kiszolgáltatott gyermekek alkotják, akikkel elhittették, hogy a biológiai nem csupán utólag létrehozott konstrukció.

A szélsőséges genderelgondolás filozófiai problematikája, hogy a nemi adottságuktól tudatosan eltérő férfiak ily módon bekerülhetnek a nők közé, amelynek tagjait ilyenformán újból egy szubszexualitású kör részeként tartanak számon, ami bármely ekvivalencia ellenére sem lehet egyenértékű a férfiakkal. A marginalizálás eredője, hogy a feminista érdekképviselő baloldali értéknek számít, és kiteljesebbé óta azon interszekcionalista irányzatot követi, amely

7 Judith Butler: Jelentős testek. A „szexus” diszkurzív korlátairól. Bp., 2005, Új Mandátum Könyvkiadó; Foucault, Michael: A szexualitás története, I-III. Törődés önmagunkkal. Bp., 2001, Atlantisz.

8 Vö. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága szexuális irányultság, illetve nemi identitás alapján történő diszkrimináció leküzdését célzó intézkedésekről szóló CM/REC (2010) 5. számú ajánlásának magyarországi végrehajtásáról. Sport 13.3./Ajánlás: „Tegyenek intézkedéseket annak érdekében, hogy a transznemű és interszexuális személyek választott nemük szerint vehessenek részt a sportban.” <https://konyvtar.aeek.hu/cgi-bin/egyszeru4.exe?a1=0&a2=0&a3=1&a4=10&a5=M&a6=T32009>

a gyöngéket és a hátrányos helyzetűeket azonos csoportba sorolja (nők, gyermekek, megváltozott képességűek, kisebbségek stb.). Ezáltal a nők továbbra is az esendők és a rászorulóknak közé sorolódnak.⁹

Illiberális gender

Nem túlzás kijelenteni, hogy napjainkban a társadalomtudományi koncepciók jelentős része valamely politikai erő vagy ahhoz kapcsolódó érdekrendszer kiszolgálásához kapcsolódik. Ekképpen keletkezett és épült be a gender-ideológia is a balliberális érdekképviseletbe, és megosztotta a politikai színteret (liberális: genderista; konzervatív: anti-genderista). Ilyenformán a kereszténynemzeti értékeket valló ember – noha egyetértene a célokkal – nem lehet feminista, vagyis nem lehet deklaráltan női érdekvédő, s nem érthet egyet a feminizmus egyetlen pontjával sem.

A liberalizált gendereszme terjesztői kihasználva a zavart, nem elégedtek meg ennyivel, hanem kisajátították a szexust is, vagyis már nem társadalmi nemi szerepekről (gender roles), hanem társadalmi nemről (sex) beszélnek. Aszerint egy született nő szexusa, identitása lehet férfi, és egy férfié lehet nő – vagy bármi, amit kitalál magának, amely egészen mást jelent, mint az, hogy adott feladat teljesítésekor valaki férfias vagy nőies szerepkört vállal. Az illiberális gender viszont visszatérést jelenthet az eredőkhöz, illetve túlhaladja azt abban az értelemben, hogy leszögezi: nem létezik társadalmi nem, csak született, biológiai nem, és a társadalmi nemi szerepek megválasztása nem biológiai, hanem mentális esemény. De mit jelent valójában a társadalmi nemi szerep?

Társadalmi nem fogalmán eredetileg „a nők és a férfiak közötti pszichológiai, társadalmi és kulturális eltérések” értendők, amelyek valamely társadalmi doxa eredményeként jelennek meg.¹⁰ És: „A társadalmi nem a nemek közötti különbségeken alapuló társadalmi kapcsolatok alkotóeleme és a hatalmi kapcsolatok elsődleges jelölési módja.”¹¹ Vagyis szó sincs a biológiai nem negligálásáról, sokkal inkább arról, hogy a női és férfiszerepkörök a szocializálódás folyamatával a következő generációnak átadódnak. Ezen sztereotípiák szerint a nők feladata a házimunka, gyermeknevelés, otthonteremtés; a férfiaké az alkotás, pénzkeresés, fizikai munka (stb.); s hogy a férfiak a kreatív közzférában, a nők a gondoskodói háttérszférában tevékenykedjenek (aktív vs. passzív).

A társadalmi nemi sztereotípiák viszont a gazdasági és társadalmi fejlődéssel együtt változtak. A képzett nők a közéletbe léptek, önálló döntéshozói és

9 Erőteljes arisztotelési hatás; vö. a nők és a gyermekek azonos szinten kezelése. Ld.: Arisztotelész: Politika. In Horváth Júlia Borbála: *Lánylegény*. Bp., 2015, L'Harmattan.

10 Ld. Anthony Giddens: *Szociológia*. Bp., 1995, Osiris.

11 J. W. Scott: A társadalmi nem (gender): a történeti elemzés hasznos kategóriája. In. Wallach Scott: *Van-e nőknek történetük?* Bp., 2001, Balassi.

a férfiakkal egyenértékű családfenntartói szerepbe kerültek. A teljesítéshez 'férfias' viselkedés- és gondolkodásmódot kellett átvenniük, és az ilyen értelemben vett társadalmi nemi szerepek, sztereotípiák szükségképpen keveredtek. A szélsőséges genderideológia viszont megpróbált túllépni ezen is, amikor relativizálta a biológiai nemet, sőt: több tucatnyi választható nemi identitást kínált a közönség számára.

A szélsőséges feminista és a liberális gendertörekvések felbecsülhetetlen károkat okoztak a nők általános megítélésében, sértik méltóságukat, rombolják a nemi egyenlőség területén elért eredményeket, és megkérdőjelezik a női tudományok hitelességét. Interdiszciplináris, társadalomfilozófiai kérdés, hogy a genderideológia a liberalizmus természetének köszönhetően önmagát is pusztító állomás-e a társadalomtudományban, vagy a társadalmi nemi szerepvállalás-elmélet visszakanyarodik mértéktartó gyökereihez. Alternatíva lehet, hogy a szélsőséges eszmét felváltja egy új irányzat (ld. *Hitel*, 2013. május, HJB: A nemek köztes mentalitása. Intermentalitás).¹²

Konzervatív feminizmus

A feminizmus fejlődésében pillanatnyilag olyan multivalens törekvés látszik kibontakozni, amely igyekszik levetkőzni a szélsőliberális politikai attitűdöt, és megpróbál behatolni egy számára ismeretlen területre: a konzervativizmusba. Több helyen e törekvést oximoron, de legalábbis paradox elképzelésnek tartják.¹³

Az irányzat sok tekintetben egyetért a női mozgalmak céljaival. Értékeli a kivívott eredményeket (nők önrendelkezési joga, a közügyek gyakorlásának szabadsága, a választójog, a tanulás joga, az egyenlő díjazás stb.), és a női érdekképviselet erősítését célozza.

Tiltakozik a tekintélyelvűség ellen, a nők gazdasági célcsoporttá és eszközzé tétele, a szexizmus, a promiszkuitás, a nők negatív ábrázolása (pl. reklámok), a gyűlöletbeszéd (pl. nyelvi agresszió, káromkodás), az erőszak, a bántalmazás, a testkorrupció (pl. zaklatás, hatalommal visszaélés, kényszerítés) és a pornográfia ellen.¹⁴

Az individuum kiemelése helyett a közösség érdekeit és prosperitását helyezi előtérbe, amely egymás segítségére és a kötelességek hangsúlyozására épül,

12 Az intermentalitás: A társadalmi nemi szerepek átvétele – amelyek önmagukban lehetnek férfiasak és/vagy nőiesek – a biológiai nem megtartása mellett történik, és új mentalitásformákat hoz létre. Az egyénben a feladatok elvégzése érdekében keverednek a sztereotíp viselkedés- és gondolkodásformák, miáltal körülírható a köztes vagy intermentalitás fogalma (v.s. univermentalitás, HJB. 2008; 2015).

13 Ld. Kaklyn Kohrs Campbell: The new oxymoron: Socially conservative feminism. *Women & Language*, 35 (1973/1999/2012).

14 Janne Haaland Matlary: *A felvirágzás kora*. Bp., 2002, Balassi.

kiáll az eredeti emberi és a nemek együttélési értékei mellett, erősíti a család szentségét.

A konzervatív feminizmus keresztény alapokra épül, és az Isten és ember előtti egyenlőséget hirdeti, valamint azt, hogy a női érdekek a társadalmi rendszerben ugyanolyan arányban és súllyal jelenjenek meg, mint a férfiaké.

A képzés és a munkavállalás területén támogatja, hogy a nők (adott esetben a férfiak) gondoskodói területeken végzett ingyen munkáját idő- vagy anyagi juttatásokkal honorálják.

Kiemelten hangsúlyozza a férfi- és női hűség kívánalmát. A férfiak körében kedvelt, sőt elvárt partnersere, a szabad szerelem a nők körében is elterjedt valamelyest, amely a legtöbb esetben a már fent említett 'utánzás' eredménye, miáltal a nők egyenlőségüket a rossz maszkulin minták követésével akarják kifejezni.

A hűség, mint keresztényi erény, a köz- és a magánéletben is kiemelt jelentőségű, amelyhez szorosan kapcsolódik a legnagyobb ajándék, az élet tisztelete: a fogantatástól a halálig.

Az abortuszkérdést illetően: ma a nőknek alanyi joguk van a terhesség-megszakításhoz, amely felől hivatalosan, egy személyben maguk döntenek. Ilyenformán csökken a férfi felelőssége, amely az élet létrehozását tekintve ugyanakkora, holott a leendő anya és apa közös kötelessége volna döntenie a magzat sorsa felől, s azt a megfelelő fórum előtt kinyilvánítani (orvos).¹⁵

A keresztény-konzervatív feminizmus elutasítja a szélsőliberális, kultúra-romboló törekvéseket, helyette a nemzeti összetartozás, a hazaszeret, a haza védelmének természetes törekvése mellett szól.

Következtetések

Korunk Európájában eltérő társadalompolitikai erővonalak mutatkoznak. Egyik irány a modern liberalizmus kizárólagossága szerint formálódik, a másik visszatérne a keresztény-konzervatív értékekhez. A szélsőliberális hívek szembenállnak a közösségi szempontokat proponáló modern konzervatívokkal és kereszténydemokratákkal, s küzdelmük egyik irányzattól a másikig dobálja a közvéleményt.

A mérvadó szónokok a liberális toposzok kritikáját a szabadságeszme és a világrend árulásának tartják (ld. illiberális demokrácia esete), az ellenállást súlyos tudatlanságnak minősítik. Véleményük szerint nem illik bírálni, és nem tanácsos a konzervatív (értsd: elmaradott) értékrend visszaállítására sem. A megosztottság hatással van a társadalomtudományok szinte mindegyikére – köztük

15 Férfi és nő hasonló mértékű felelősségvállalása (közös felnevelés) jelentősen befolyásolhatja a nő döntését, hogy megtartja-e a magzatot vagy sem, miáltal a férfi arra irányuló szándéka is lehetne hangsúlyosabb.

a női értékközpontú diszciplínákra –, amelyek a posztdemokrácia és kísérőjelenségei definiálásával s elnevezésével próbálkoznak.

A jobb híján konzervatív, illetve ahhoz kapcsolódóan keresztény feminizmusnak nevezett irányzat – a keresztény jelző ez esetben kulturális hovatartozást is jelöl – megoldást jelenthet a szélsőséges ideológiákkal szemben. Elutasítja a nemek harcát, és arról beszél, milyen nőnek és férfinak lenni. A szélsőséges genderideológia helyett illiberális irányt követ, és a biológiai nem megváltoztathatatlanságának kinyilvánítását, valamint a nemi szerepek újraértékelését sürgeti.

